

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

9 De peccatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

hypocritis, sicut inferno, vnde ibi subdit. Ibit erit stertus & stridor dentium. Si autem aliquis non multum in talibus excedat, potest bona fide fieri ab aliquo, qui vult secundum decemiam sui status mortem gerere his quibus conuincit.

QVÆSTIO VIII.

DEINDE quantum est de elemosynis quas sunt pro mortuis.

¶ Et circa hoc quaerita sunt duo.

¶ Primo, Vtrum mortuus patitur aliquid detrimentum, si executor eius differat dare elemosynas, quas ipse in testamento dari mandauit.

¶ Secundo, Vtrum executor licite possit differre distributionem elemosynarum ad hoc quod res defuncti melius vendantur in posterum.

ARTICVLVS XIII.

Vtrum mortuus aliquid detrimentum sentiat ex hoc, quod elemosynas, quas mandauit dari, retardantur.

CIRCA primum sic proceditur. Videtur quod mortuus nullum detrimentum sentiat ex hoc, quod elemosynas, quas mandauit dari, retardantur. Huiusmodi enim retardatio procedit ex negligentia executoris, sed negligentia vnus non imputatur alteri, ergo nullum detrimentum mortuus patitur ex huiusmodi tarditate.

SED CONTRA est, quod propter huiusmodi tarditatem retardantur orationes & sacrificia, que fierent pro anima defuncti, ex quibus plurimum iuuaret, ergo ex huiusmodi tarditate patitur detrimentum.

RESPON. Dicendum, quod hic est opus duplici distinctione. Primo quidem ex parte ipsius detrimenti: distinguendum est enim duplex detrimentum. Nam quoddam detrimentum est, quod pertinet ad tolerantiam poenae, secundum illud quod habetur 1. Cor. 13. Si cuius opus arserit, detrimentum patietur. Aliud autem quod pertinet ad subtractionem remedii. Secundo etiam distinguendum est ex parte elemosynae, circa quam potest considerari etiam detrimentum ipsius elemosynae, & effectus ipsius. Quantum ergo ad meritum elemosynae nullum detrimentum patitur defunctus ex praedicta tarditate, maxime si quantum in ipso fuit curam adhibuit, vt huiusmodi elemosynae cito darentur, quia meritum principaliter ex voluntate & intentione dependet: sed quantum ad effectum elemosynae patitur detrimentum, non quidem vt pro iusmodi tarditate puniatur, sed quia remedium ei non adhibetur, dum suffragia differuntur, ex quibus plurimum iuuaretur.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod negligentia vnus non imputatur alteri ad poenam, potest tamen redundare in alterum quantum ad defectum remedii, secundum quod vnus homo ab alio iuuari potest.

ARTICVLVS XIII.

Vtrum executor debeat tardare distributionem elemosynarum ad hoc, quod res defuncti melius vendantur.

CIRCA secundam sic proceditur. Videtur, quod executor debet tardare distributionem elemosynarum ad hoc, quod res defuncti melius vendantur. Quia ex hoc sequitur quod plures elemosynas poterit facere pro defuncto, ex quibus defunctus magis iuuabitur, ergo si differat, videtur quod laudabiliter & fideliter hoc faciat.

SED CONTRA est, quia ex tarditate elemosynarum sequitur retardatio remedii, quo forte defunctus indiget, ergo videtur quod huiusmodi retardatione grauetur defunctus potius quam iuuetur.

RESPON. Dicendum. In mora modici temporis non videtur esse magnum periculum. Vnde si executor per modicum tempus elemosynas dare differat, vt rebus defuncti melius venditis ampliores elemosynas dare possit, laudabiliter hoc facit. Si vero econuerso per multum tempus differat elemosynas distribuere, vt non multo ampliores elemosynas faciat, non videtur esse absque culpa, quia forte defunctus a purgatorio liberaretur, in quo excellenti remedio suffragiorum maxime necessarium erat: hoc autem requirit prudentis executoris examen, ut se consideratis dilatione temporis, & conditione personae que creditur citius vel tardius liberanda, & etiam quantitate augmenti elemosynarum, faciat quod videbitur expedire defuncto.

QVÆSTIO IX.

DEINDE quantum est de peccatis.

¶ Et circa hoc quaerita sunt tria.

¶ Primo, De peccato originali, vtrum ille qui baptizatus est, transmittat peccatum originale in prolem.

¶ Secundo, De peccato actuali in generali, quid sit prius, vtrum auertio a Deo, vel conuersio ad commutabile bonum.

¶ Tertio, Specialiter de mendacio, quod mendacium sit grauius, vtrum illud quod fit verbo, vel illud quod fit facto.

ARTICVLVS XV.

Vtrum ille qui est baptizatus, transmittat peccatum originale in prolem.

CIRCA primum sic proceditur. Videtur quod ille qui est baptizatus, non transmittat peccatum originale in prolem. In eo enim qui nascitur, tria possunt considerari, scilicet corpus, anima, & unio utriusque: sed non contrahit peccatum originale secundum corpus, quod contrahit a parentibus, quia parentes erant totaliter a peccato originali mundati, similiter etiam nec secundum animam quam habet ex creatione Dei, in quem peccatum non cadit, & per consequens neque etiam secundum unionem utriusque, ergo ille qui nascitur ex baptizatis, nullo modo contrahit peccatum originale.

SED CONTRA est, quia remedium non adhibetur nisi uulnere: sed baptismus, qui est medicinale remedium contra uulnus originalis peccati, adhibetur paruulis baptizatorum filiis secundum eodem ecclesiae consuetudinem, ergo paruuli baptizatorum filii cum originali peccato nascuntur.

RESPON. Dicendum, quod peccatum, quod ex transgressione primorum parentum in omnes posteros originaliter demanatur, non aboletur nisi per gratiam Christi, qui de peccato damnauit peccatum in carne, ut dicitur ad Romanos octauo, sed hoc quodam ordine peragitur. Nam primo in

Et in or. 13. de ma. q. 4. ar. 1. & 8. & 12. q. 2. ar. 1. & 4.

statu presentis vite per sacramenta gratia Christi remouetur peccatum originale quantum ad iniquitatem anime, vt non imputetur hoc ad culpam. Remanet tamen interim quantum ad corruptionem somitis in carne, vnde Apost. dicebat ad Ro. 7. Ego ipse mecum seruo legi Dei, carne autem legi peccati, in quantum concupiscit aduersus spiritum, vnde homo baptizatus secundum mentem viuit in nouitate spiritus, sed in carnem adhuc retinet vetustatem Adæ. Et ideo sicut per spiritualem generationem, qua per euangelium alios producit filios in Christo absque peccato, ita etiam secundum generationem carnalem producit filios in vetustatem Adæ cum peccato originali.
Et per hoc patet responsio ad obiecta.

ARTICVLVS XVI.

Vtrum in peccato actuali prius sit auersio, quam conuersio.

2. lig. c. 23
q. 2. ar. 3. 1.
et 3. q. 26. 2.
4. ad 3.

AD SECUNDVM sic proceditur. Videtur, quod in peccato actuali prius sit auersio, quam conuersio. Auersio enim importat recessum a termino, conuersio autem accessum ad terminum: sed in motu corporali prius est recessus a termino, quam accessus ad terminum, ergo & in spiritali motu prius est auersio quam conuersio.

SED CONTRA est, quod Dio. dicit 4. c. de di. no. Nemo intendens ad malum, operatur, sed intendens ad bonum; ergo prius alius peccantis conuertitur per appetitum ad bonum commutabile, quam auertat a Deo.

RESPON. Dicendum, quod peccatum principaliter in voluntate consistit, vt Aug. dicit. Quantum autem ad voluntatem illud est prius, quod principaliter intendit, & ideo in peccatis, in quibus principaliter intenditur fructio boni commutabilis, sicut in luxuria, auaritia, & similibus, prius est naturaliter conuersio quam auersio, quæ non est principaliter intenta, sed præter intentionem consequitur ex inordinata conuersione. In peccatis autem, in quibus directe intenditur auersio a Deo, sicut est infidelitas, desperatio, & alia huiusmodi, prius est auersio ab incommutabili bono, & postea est conuersio ad commutabile bonum, sicut patet in illis, qui desperantes seipsum tradat impudicitia, vt dicitur ad Eph. 4.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod quamuis in motibus operabilibus recessus a termino prior sit in executione, accessus tamen ad terminum prior est in intentione, in qua principaliter consistit peccatum.

ARTICVLVS XVII.

Vtrum maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto, quam cum aliquis mentitur verbo.

AD TERTIVM sic proceditur. Videtur, quod maius peccatum sit cum aliquis mentitur facto, quam cum aliquis mentitur verbo. Maius enim peccatum esse videtur, cum aliquis mentiendo abutitur eo, cui magis creditur: sed sicut Ansel. dicit in li. de ueritate magis creditur factis quam verbis, ergo grauius peccat qui mentitur factis, quam verbis.

SED CONTRA est, quod Au. dicit in li. de doctrina christiana. Inter omnia signa præcipuum locum tenent verba: his autem abutitur ille qui verbo mentitur, ergo videtur quod grauius peccat ille qui mentitur verbo, quam ille qui mentitur facto.

RESPON. Dicendum, quod sicut Amb. dicit in quodam sermone. Non solum in falsis verbis, sed etiam in simulatis operibus mendacium est. Peccatum autem mendacii principaliter quidem consistit in intentione fallendi, unde ille qui dicit falsum, quod putat esse verum, non mentitur. Magis autem est reus mendacii ille qui dicit verum, quod putat esse falsum, ut patet per Aug. in lib. de mendacio. vnde cum eadem intentio fallendi sit in eo qui mentitur facto, uterque equaliter peccat. Verbum enim & factum assumuntur ut instrumenta fallendi, unde non refert quantum ad peccatum mendacii, utrum aliquis uerbo, uel scripto, uel notu, uel quocumque facto mentiat, sicut non refert quantum ad peccatum homicidii, utrum quis gladio, uel securi interficiat hominem.

Et per hoc patet responsio ad obiecta.

QUESTIO III.

ARTICVLVS XVIII.

Vtrum aliquis possit esse naturaliter, uel miraculose simul uirgo & pater.

DEINDE quaesitum est circa corpora hominis, utrum saliquis possit esse naturaliter, uel miraculose simul uirgo & pater, & videtur quod hoc possit esse miraculose, quia pater & mater simul sunt generationis principia: sed aliqua mulier miraculose fuit simul uirgo & mater, ergo pari ratione aliquis uir miraculose potest simul esse uirgo & pater.

Item. Videtur quod hoc possit esse absque miraculo, quia daemon incubus potest furari semen uiri uirginis in somnis pollui, & transfundere in matricem mulieris, ex quo quidem semine potest concipi proles, cuius pater non est daemon incubus, sed ille ex cuius semine generatur, quod agitur in utero eius a quo est resolutum, ergo uidetur quod et absque miraculo possit aliquis simul esse uirgo & pater.

SED CONTRA. Mulier absque miraculo non potest simul esse uirgo & mater, ergo pari ratione nec uir absque miraculo potest simul esse uirgo & pater.

Item. Videtur quod nec per miraculum, quia si filius Dei, qui est natus miraculose de uirgine, ex aliqua parte corporis uirginalis carnem assumpisset eam ex illa, unde mulier naturaliter concipit, puta de manu, aut pede, non diceretur filius uirginis, sicut nec Eua dicta est filia Adæ, quamuis sit formata de costa ipsius: sed non posset coniungere filio uirginitate uiri, quod ex eadem parte corporis, & in eodem loco plerumque generaret, sicut naturaliter generatur, ergo nec etiam miraculose fieri posset quod aliquis simul esset uirgo & pater.

RESPON. Dicendum, quod ad huius evidentiam videre oportet quid ad uirginitatem requiratur. Requiritur autem tria ad eius perfectionem, quorum primum est principale & formale, scilicet, siue intentio uoluntatis, sicut & omnibus moralibus, unde istud ex necessitate ad uirginitatem requiritur, quod ad sit alicui assidua uoluntas nunquam experiendi delectationem uenerem. Secundum autem est materiale, scilicet passio appetitus sensitui, scilicet delectatio, quam quis experitur in actu uenerico, cuius priuatio requiritur ad perfectam uirginitatem materialiter. Nam passiones sensitivæ sunt materia uirtutum moralium. Si in præter electione propria uoluntatis hoc contingat, uita, cum quis in sono polluit uel cum mulier per uolentiam ab hoste opprimatur, non perit uirtus uirginitatis, ut patet per Augustinum de Ciuitate Dei. Tertium autem est quod per accidens, & committitur